

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně

Místní národní výbor Doubravka
1945-1960

Inventář

EL NAD č.: 116
AP č.: 334

Miloslava Svobodová

Horšovský Týn 2011

Obsah

Úvod

I. Vývoj původce archivního fondu	4
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	6
III. Archivní charakteristika archivního fondu	7
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	7
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a zpracování archivní pomůcky	8
Seznam použitých pramenů a literatury	9

Přílohy:

Příloha č. 1: Seznam použitých zkratk	10
---------------------------------------	----

Inventární seznam:

I. Orgány národního výboru	13
II. Úřad národního výboru	13
1. Úřední knihy	
Účetní knihy	13
2. Spisový materiál	
Spisy	13

Úvod

I. Vývoj původce archivního fondu

Obec Doubravka (německy Dobraken) leží 3 kilometry severozápadně od Hostouně v nadmořské výšce 478 metrů. Doubravka byla v letech 1945-1960 součástí okresu Horšovský Týn. V roce 1930 bylo v obci 23 domů, v nichž žilo 136 obyvatel, všichni německé národnosti. K výraznému snížení počtu obyvatel došlo po ukončení 2. světové války, kdy byli němečtí obyvatelé odsunuti a do obce přišli noví osídlenci. Podle soupisu obyvatelstva provedeného v českých zemích dne 22. května 1947 se v obci nacházelo 44 obyvatel. V roce 1950 měla Doubravka 38 obyvatel, žijících v 15 domech. V dalších letech se počet obyvatel neustále snižoval. Při posledním sčítání v roce 2001 měla obec Doubravka 11 obyvatel ve 4 trvale obydlených domech.

Po skončení 2. světové války v květnu 1945 na osvobozeném území Československé republiky podle dekretu č. 18 Úředního věstníku československého ze dne 4. prosince 1944 začaly vznikat národní výbory, které se staly základem organizace veřejné správy. Postavení místních národních výborů v obci, způsob voleb do nich a výkon pravomoci měla stanovit vláda prostřednictvím svého nařízení. Tím bylo nařízení vlády č. 4/1945 Sb. z 5. května 1945, o volbě a pravomoci národních výborů, a dále vládní nařízení č. 44/1945 Sb. ze 7. srpna 1945, kterým se mění vládní nařízení č. 4/1945 Sb. a vyhláška ministerstva vnitra č. 45/1945 Sb., o úplném znění vládního nařízení o volbě a pravomoci národních výborů. Národní výbory, které mezitím začaly často neformálně na osvobozeném území vznikat, měly být v co nejkratší době obnoveny jako zastupitelské orgány a orgány veřejné správy na základě zásad československých volebních řádů. Přesto se však řádné volby do národních výborů nekonaly. Národní výbory měly ve svém obvodu spravovat všechny veřejné záležitosti, pokud tyto nebyly spravovány jiným veřejným orgánem.

V pohraničních oblastech s většinou státně nespolehlivého obyvatelstva byly ustavovány místní správní komise, které měly tutéž pravomoc jako místní národní výbory. Místní národní výbor, resp. místní správní komise, převzal dnem svého ustavení pravomoc, kterou mělo podle dosavadních pravomocí obecní zastupitelstvo, obecní rada a starosta. Obecní zastupitelstvo dnem ustavení místního národního výboru zaniklo. Ve věcech státní správy byly národní výbory podřízeny vládě, byla uplatňována podřízenost národního výboru nižšího stupně národnímu výboru vyššího stupně.

Ihned po válce v květnu 1945 převzala správu obce Místní správní komise Újezd Svatého Kříže, která vedla agendu a samosprávu obce Doubravky. Protože v obci žilo státně nespolehlivé obyvatelstvo, nemohl zde být ustaven národní výbor. Dne 14. března 1946 byla z Místní správní komise Újezd Svatého Kříže vyčleněna agenda týkající se obce Doubravky a Okresní národní výbor Horšovský Týn ustavil Místní správní komisi Doubravka. Členy správní komise byli jmenováni František März (č. p. 9) a Gustav Rendl (č. p. 1). Dne 15. března 1946 došlo k oficiálnímu předání agendy týkající se obce Doubravka z MSK Újezd Svatého Kříže do nově ustavené Místní správní komise Doubravka.

Významná pravomoc patřila MSK podle odst. 3 §7 dekretu prezidenta republiky ze dne 19. května 1945 č. 5/1945Sb. při zavádění národních správ na majetek Němců, Maďarů a jiných státně nespolehlivých osob. Místní správní komise se také podílely na konfiskaci a přidělování zemědělského a nezemědělského majetku, konfiskovaného na základě dekretu prezidenta republiky z 21. června 1945 č. 12/1945 Sb. a dekretu prezidenta republiky ze dne 25. října 1945 č. 108/1945 Sb. a spolupracovaly s okresními národními výbory při provádění odsunu Němců.

Místní správní komise měly být nahrazeny místními národními výbory na základě výsledků voleb do Ústavodárného národního shromáždění, konaných dne 26. května 1946, podle §1 a §11, odst. 2 vládního nařízení č. 120/1946 Sb., o obnovení národních výborů na podkladě výsledků voleb do Ústavodárného shromáždění, ze dne 27. května 1946. V obcích, kde odevzdalo platné hlasy více než 50 voličů, vytvořil se způsobem stanoveným v tomto

nařízení. V Doubravce bydlelo v době voleb pouhých 34 voličů. Poněvadž nebylo dosaženo zákonem stanoveného počtu, fungovala v obci i nadále místní správní komise. V dalších letech počet voličů výrazně nestoupl. Místní správní komise Doubravka mohla v obci fungovat nejdéle do roku 1950, kdy byla na základě vládního nařízení č. 14/1950 Sb., o organizaci místních národních výborů, přeměněna na místní národní výbor. O působnosti MSK se však v archivním fondu nedochovaly téměř žádné zmínky. Přesné datum ustavení, den volby členů ani sídlo úřadu Místního národního výboru Doubravka nebylo možné z dochovaných písemností zjistit.

Až do vydání ústavního zákona č. 150/1948 Sb. z 9. května 1948, jímž byla schválena Ústava Československé republiky, měly dosavadní právní normy prozatímní charakter. Ústavní zákon č. 150/1948 stanovil, že národní výbory jsou nositeli a vykonavateli státní moci. Vládním nařízením č. 14/1950 Sb. ze dne 28. února 1950, o organizaci místních národních výborů, byly místní národní výbory rozděleny do čtyř kategorií podle počtu obyvatel. MNV I. kategorie vznikal v obcích do 600 obyvatel, MNV II. kategorie v obcích do 2000 obyvatel, MNV III. a IV. kategorie vymezovala hranice 6 000 obyvatel. Činnost místního národního výboru se rozdělovala do 11 referátů. Rozdělení referátů odpovídalo stanovené kategorii. V menších obcích kategorie I-III rozhodovala rada ve sboru a jen výjimečně se vyskytli referenti. Byla zřízena funkce tajemníků i u místních národních výborů, kde se stali pomocníky a výkonnými orgány předsedy. Místního tajemníka ustavovalo plenární zasedání MNV a ve funkci jej potvrzoval předseda ONV. Vládním nařízením č. 119/1951 Sb. ze dne 11. prosince 1951, o tajemnících místních národních výborů, byli místní tajemníci ustavováni u všech místních národních výborů, výjimečně mohlo mít se souhlasem KNV několik místních národních výborů jednoho společného místního tajemníka. Pracovními orgány plenárního zasedání (termín plenární zasedání nahradil termín plenární schůze) byly komise. Místní národní výbory I. a II. kategorie zřizovaly tyto stálé komise: zemědělskou, finanční, kulturní, zdravotní, pro výstavbu a výjimečně pro místní hospodářství. Navíc mohly být zřizovány komise podle místních podmínek a dočasných potřeb.

Funkci předsedy MNV zastával od 26. června 1950 František März, místopředsedy Gustav Rendl, dalšími členy MNV byli: Miloslav Bouček, Alois Nöbauer, Vlastimil Holý, Blažena Veverková, Josef Pachtl, František Koželuh, Imrich Krekán, Václav Žižka a Rudolf Skrejval. Františka Märze nahradil ve funkci předsedy MNV dne 1. října 1951 Ladislav Žižka.

V roce 1954 byl přijat ústavní zákon č. 12/1954 Sb., o národních výborech, zákon č. 13/1954 Sb., o národních výborech, a č. 14/1954 Sb., o volbách do národních výborů, na jehož základě proběhly 16. května 1954 první volby do národních výborů. Dosud byli členové národních výborů jmenováni okresním národním výborem na návrh Národní fronty. Volební období bylo na tři roky. V obcích do 400 obyvatel bylo voleno 9 nebo 11 členů, v obcích s 400-600 obyvatel 12 členů. Základním úkolem národního výboru podle zákona č. 13/1954 Sb. bylo budovat a upevňovat socialistický řád a pečovat všestranně o blaho člověka. Místní národní výbory ve svém obvodu organizovaly a řídily hospodářskou, kulturní a společenskou výstavbu. Nově bylo orgánem státní moci plenární zasedání, orgánem státní správy rada. Referentský systém byl zrušen. Místní národní výbory byly i nadále řízeny a odpovědný národním výborům vyšších stupňů. Rozhodnutím krajského národního výboru mohl být zřízen i jeden místní národní výbor pro víc obcí. Místní národní výbory se měly scházet ke svým zasedáním nejméně jednou za měsíc, na nich projednávaly úkoly celostátního a místního významu, zejména roční plány rozvoje hospodářství obce, rozpisy plánů výroby a výkupu a kontrolu jejich plnění, rozpočty, účetní výkazy a závěrky, zajištění zemědělských prací, rozvoj JZD, plnění dodávek, otázky zásobování a poskytování služeb obyvatelstvu, rozvoje kulturního života a zdravotní péče.

Rada místního národního výboru zajišťovala plnění úkolů podle usnesení místního národního výboru, usnesení národních výborů vyšších stupňů a jejich rad a podle směrnic vlády. Na svých schůzích projednávala úkoly rozvoje zemědělské výroby, hodnotila plnění kvót zemědělského výkupu, stav služeb obyvatelstva a kulturního života v obci. Připravovala program a návrhy usnesení pro zasedání místního národního výboru a předkládala mu zprávy o své činnosti, organizovala socialistické soutěžení. Na pomoc si rada mohla zřizovat pomocné komise jako své poradní orgány. Radu místního národního výboru tvořili předseda, jeho náměstek, tajemník a další členové rady. Povinností tajemníka bylo pomáhat předsedovi místního národního výboru při organizování činnosti, vyhotovovat zápisy ze zasedání MNV a schůzí rady, vést evidenci členů MNV a evidenci usnesení. Byl zodpovědný za vedení evidencí půdy, hospodářských zvířat, za účetní a jiné předepsané evidence a vykonával administrativní práce, pokud je neobstarával jiný pracovník. Pracovním a kontrolním orgánem plenárního zasedání byly stále komise, které neměly rozhodovací pravomoc a byly odpovědné přímo národnímu výboru. Byly voleny z členů místního národního výboru a z řad občanů mohly být pro jejich práci vytvářeny aktivity s poradním hlasem. Na ustavující schůzi konané po volbách dne 27. května 1954 byl předsedou MNV zvolen Alois Nöbauer, tajemníkem Ladislav Žižka, členem rady Anna Rendlová, ostatními členy MNV byli zvoleni: Gustav Rendl, Rudolf Skrejval, Miloslav Bouček, Vlastimil Holý, Štěpán Zahradník a Marie Boučková. Při MNV byly zvoleny tyto komise: zemědělská, finanční, kulturní a osvětová. Volbám v květnu 1957 předcházela novelizace zákonů o národních výborech (zákon č.10/1957 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon o národních výborech), která změnila počty jejich členů tak, že na místní úrovni jich přibýlo na úkor okresních národních výborů. V obcích do 400 obyvatel měly mít místní národní výbory 9 až 11 členů – podrobněji to určoval zákon č. 11/1957 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon o volbách do národních výborů. Volby se konaly 19. května 1957. Na ustavujícím zasedání pléna MNV Doubravka konaném dne 22. května 1957 byl předsedou MNV opět zvolen Alois Nöbauer, tajemníkem byl zvolen Josef Žižka, členem rady Josef Maršík, dalšími členy MNV byli zvoleni: Miloslav Bouček, Štěpánka Zahradníková, Vlastimil Holý, Anna Rendlová, Ladislav Žižka a Rudolf Skrejval.

Výrazné změny ve vývoji národních výborů představoval rok 1960. Ústavní zákon č. 35/1960 Sb., o změně ústavního zákona o volbách do Národního shromáždění a o volbách do Slovenské národní rady a ústavního zákona o národních výborech, předcházel novému územnímu uspořádání státu, které bylo kodifikováno zákonem č. 36/1960 Sb., o územním členění státu. Ten stanovil, že z důležitých společenských zájmů, zejména pro další rozvoj zemědělské výroby a pro hospodářskou a kulturní výstavbu obcí, lze vytvořit, zrušit nebo sloučit obce nebo provést změnu jejich území. Od 1. 7. 1960 v rámci územní organizace národních výborů v krajích, okresech a obcích převzal správu obcí Doubravka, Čechín, Černá Hora a Bělá nad Radbuzou Městský národní výbor Bělá nad Radbuzou a MNV Doubravka zanikl.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Podle knihy přírůstků a záznamů vedených v evidenci PEvA se dne 16. června 1959 uskutečnilo první převzetí archiválií MNV Doubravka do SOkA Domažlice. Jednalo se o 3 balíky dokumentů z let 1946-1954, které byly převzaty pod č. přírůstkem 4/59 a pod č. j. 044/59-I-1959. U tohoto převzetí je poznamenáno, že archiválie byly při předání zachovalé, ale mezerovité. K dalšímu převzetí mělo dojít podle EL NAD v roce 1970. O tomto předání se však žádné informace nedochovaly.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Archivní fond Místní národní výbor Doubravka je uzavřeným fondem, který obsahuje písemnosti vzniklé v letech 1945-1960. Z dochovaných písemností MNV Doubravka je zřejmé, že v době svého vzniku nebyly u původce důsledně evidovány a ukládány podle platných spisových plánů. Proto bylo u jejich pořádání použito umělé pořádací schéma. Došlé písemnosti nebyly opatřovány otiskem prezentačního razítka, nebylo na nich označováno datum jejich přijetí a číslo jednací. V roce 1961 k archivnímu fondu vyhotovil soupis Jan Kvídera, který pořádal neznačované spisy nevyhovujícím způsobem podle umělého schématu, které vycházelo ze spisového plánu pro místní národní výbory vydaného Českým zemským ústředím v Praze v roce 1948. V hrubém pořádání archivního fondu pokračoval v roce 1990 Viktor Mastný. Tehdy se při pořádání archivních fondů MNV začalo využívat Ukládacího a skartačního plánu pro MNV, vypracovaného podle instrukce MV ČSR č. 12/1987 (Věstník vlády ČSR pro národní výbory 1987, částka 7) a podle výsledku průzkumu spisové agendy na MNV Jesenná v roce 1987 v okrese Gottwaldov, dnes Zlín.

V roce 2010 archivní fond doplnila, zrevidovala a zpracovala k němu inventář Miloslava Svobodová. Vzhledem k původní koncepci SOkA Domažlice vytvořit z fondů místních národních výborů působících do roku 1960 na okrese Domažlice skupinový inventář a také s ohledem na předešlé pořádací práce byly spisy archivního fondu zpracovány podle již uvedeného pořádacího schématu z roku 1987 (Příloha č. 2). V archivním fondu se nedochoval žádný podací protokol, nelze proto posoudit, jak byly spisy zpracovávány. Písemnosti jsou mezerovité a neúplné.

Při zpracování archivního fondu bylo přihlédnuto k Metodickému pokynu pro inventární zpracování archivních fondů národních výborů ve Státním oblastním archivu v Plzni č. j. SOAP/006-3120-2007. Archivní fond byl rozdělen do dvou oddělení: I. Orgány národního výboru a II. Úřad národního výboru. Do oddělení Orgány národního výboru jsou zařazeny zápisy ze schůzí MSK, pléna a rady. Ostatní archiválie jsou zařazeny do oddělení Úřad národního výboru. Formální zpracování inventáře bylo provedeno podle Metodického pokynu ředitele SOA v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek č. j. SOAP /006-0767/2010 z 12. března 2010.

Podle zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, byly písemnosti zařazeny do dvou kategorií. Do první kategorie byly zařazeny zápisy ze schůzí pléna a zápisy ze schůzí rady (inv. č. 1, 2, 3), ostatní písemnosti byly zařazeny do druhé kategorie. Fyzický stav fondu je dobrý, proto nejsou nutné konzervátorské zásahy. Jazykem fondu je čeština.

Při pořádání a inventarizaci fondu MNV Doubravka byla provedena vnitřní skartace jeho dokumentů. Celkem bylo vyřazeno protokolem o vyřazení archiválií z evidence NAD z důvodu přehodnocení významu č. j. SOAP/010 – 0970/2010 0,02 bm písemností. Vyřazeny byly tyto knihy: tři pokladní deníky z let 1950, 1951, 1958 a kniha pohledávek a dluhů 1955-1957. Dále bylo vyřazeno 0,01 bm duplikátů a jednotlivin nearchivní povahy.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Písemnosti MNV Doubravka podávají informace o politických, správních a hospodářských dějinách obce. Řada dokumentů dokládá převážně zemědělský charakter obce. V archivním fondu se nejúplněji dochovala účetní evidence obce, dále pak neúplné zápisy ze schůzí a zasedání pléna a zápisy rady z let 1948-1958 (inv. č. 1-3). Ve fondu jsou uloženy také doklady o konfiskaci majetku osob německé národnosti (inv. č. 20) a jeho přidělování osídlencům (inv. č. 21). Ostatní písemnosti jsou zachovány pouze torzovitě.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a zpracování archivní pomůcky

Ve Státním okresním archivu Domažlice archivní fond doplnila, definitivně uspořádala, inventární seznam a archivní pomůcku zhotovila Miloslava Svobodová.

V Horšovském Týně dne 27. května 2011

Miloslava Svobodová

Seznam použitých pramenů a literatury

a) Prameny

SOkA Domažlice, Okresní národní výbor Horšovský Týn, inv. č. 266, K 35

SOkA Domažlice, Okresní národní výbor Horšovský Týn, inv. č. 275, K 38

SOkA Domažlice, Okresní národní výbor Horšovský Týn, inv. č. 428, K 353

SOkA Domažlice, Okresní národní výbor Horšovský Týn, inv. č. 797, K 510

b) Literatura

Statistický lexikon obcí v republice Československé, vydán ministerstvem vnitra a Státním úřadem statistickým na základě sčítání lidu z 1. prosince 1930, Praha : 1934.

Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005. I. a II. díl, Praha : 2006.

Seznam obcí v zemích českých podle správního rozdělení z 1. února 1949, Praha : 1949.

ČECHOVÁ Gabriela. Vývoj organizace a působnosti národních výborů v českých zemích 1945-1960. *Archivní časopis*, 1962, roč. 12, str. 129-153.

FUSEK Jaroslav. *Organizace a působnost místních národních výborů*. Příručka pro národní výbory. Praha: 1947.

NUHLÍČEK Josef. Spisová služba národních výborů v letech 1945-1955. *Archivní časopis*, 1955, roč. 5, str. 135-146.

PROFOUS Antonín. *Místní jména v Čechách, I. - V. díl*, Praha : 1954

ŠMILAUEROVÁ Eva. Správní vývoj a diplomatika písemností okresních národních výborů v letech 1945-1960. *Sborník archivních prací*, 1982, roč. 32, str. 43-166.

ŠTROBLÍK Vladimír. Vývoj místních a městských národních výborů na území české republiky (1945-1990). *Archivní časopis*, 2001, roč. 51, str. 73-89.

ŠULC Stanislav. *Národní výbory, vývoj, právní základy, poslání, práce*. Brno : 1946.

Seznam použitých zkratk

AO	archiv obce
AP	archivní pomůcka
akce Z	akce zvelebení
bm	běžný metr
č. j.	číslo jednací
č. kat.	číslo katastrální
ČNR	Česká národní rada
č. p.	číslo popisné
ČR	Česká republika
ČSR	Česká socialistická republika
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
ev. j.	evidenční jednotka
FNO	Fond národní obnovy
inv. č.	inventární číslo
JZD	jednotné zemědělské družstvo
KNV	krajský národní výbor
KOVP	komise ochrany veřejného pořádku
KSČ	Komunistická strana Československa
MV ČSR	Ministerstvo vnitra Československé republiky
MNV	místní národní výbor
MěstNV	městský národní výbor
MSK	místní správní komise

NF	Národní fronta
NV	národní výbor
NAD	Národní archivní dědictví
ONV	okresní národní výbor
PEvA	program pro evidence archivu
RD	rodinný dům
ROH	Revoluční odborové hnutí
Sb.	Sbírka zákonů
SOAP	Státní oblastní archiv v Plzni
SOkA	státní okresní archiv
Ú. 1.	Úřední list

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Číslo ev. j.
I. Orgány národního výboru			
1	Zápisy ze schůzí místní správní komise, zápisy ze schůzí pléna	1948-1956	K1
2	Zápisy ze schůzí pléna	1951-1958	N1
3	Zápisy ze schůzí rady	1957-1958	N1
II. Úřad národního výboru			
1. Úřední knihy			
4	Hlavní kniha	1948	K2
5	Hlavní kniha	1949	K3
6	Hlavní kniha	1950	K4
7	Hlavní kniha	1951	K5
8	Hlavní kniha	1953	K6
9	Knihy příjmů	1957	K7
10	Knihy příjmů	1958	K8
11	Knihy výdajů	1958	K9
12	Pokladní deník	1957	K10
2. Spisový materiál			
13	Organizace, členění, působnost	1946-1954	N1
14	Národnostní politika, odsun Němců	1945-1946	N1
15	Majetek nabývaný státem, jeho evidence, správa	1946-1948	N1
16	Volby do zastupitelských zborů	1946-1954	N1
17	Plány práce MNV	1956-1959	N1
18	Rozpočty a finanční plány, závěrky, jejich rozborů a plnění	1949-1954	N1
19	Dávky, daně, poplatky	1958-1960	N1
20	Věci konfiskační	1946-1950	N1
21	Příděly nemovitostí, osídlení	1946-1951	N1
22	Zemědělství	1950-1953	N1
23	Zemědělské družstevnictví	1952-1954	N1
24	Dodávky, výkup zemědělských výrobků	1946-1951	N1
25	Lesy, honitba	1946-1952	N1
26	Obchod, zásobování	1946-1952	N1
27	Hospodaření s byty, nájemné	[1946]	N1
28	Evidence nemovitostí, převody a nájmy	1948-1952	N1
29	Věci vojensko-správní	1948	N1
30	Evidence obyvatel	1950	N1

Název archivní pomůcky: Místní národní výbor Doubravka
Značka archivního fondu: MNV Doubravka
Časový rozsah: 1945-1960
Počet evidenčních jednotek: 11 (10 úředních knih, 1 karton)
Počet inventárních jednotek: 30
Rozsah v bm: 0,22
Stav ke dni: 27. 5. 2011
Zpracovatelka archivního fondu: Miloslava Svobodová
Zpracovatelka archivní pomůcky: Miloslava Svobodová
Počet stran: 14
Počet exemplářů: 4
Schválil: Mgr. Radka Kinkorová
dne 27. 5. 2011 - č.j. SOAP/010-0413/2011